

RØDBEN:

Regelmæssig trækgæst. Kan ses fra marts -> maj og igen i juli/august. Som regel drejer det sig om enlige fugle eller nogle ganske få stykker sammen. Men den 17/7 - 1981 sås ikke færre end 17 ex. !

SORTKLIRE:

Årlig trækgæst. Ses næsten altid kun i juli/august. Enkelte gange set i maj. F.eks. 1 ex. d. 12/05 - 1993.

Holder meget af at fouragere et godt stykke oppe ad Herningsholm Å mod Tjørring.

Jeg har flere gange observeret 2-3 fugle søge føde side om side med et par Hvidklirer i det stillestående vand på højre side af tilløbet.

Sortklirer raster ved tilløbet

HVIDKLIRE:

Ses hvert år som trækgæst. Dukker op i maj, men er absolut talrigest i august. I denne periode er det almindeligt at se mellem 2-4 fugle. Op til 8 ex. er observeret flere gange i sensommeren.

Holder af at søge føde ved tilløbet og ved Voldsted.

Max. 10 ex. d. 16/8 - 1990.

Hvidkliren yngler mod nord i Norge, Sverige og Finland.

Hvidklire, på få meters afstand, søger føde ved tilløbet

MUDDERKLIRE:

Almindelig trækgæst. Undertiden ses også en enkelt fugl eller to midt sommer. Ankommer i maj, der sammen med august måned er der, hvor den er mest talrig.

20 - 30 ex. kan ses i disse måneder. Holder især af at fouragere på mudderbankerne ved tilløbet, men kan ses og ikke mindst høres over stort set hele søen.

Max. 42 ex. d. 12/5 1993.

Gødstrup Sø er nok et af de steder i amtet, hvor der kan ses flest Mudderklirer.

Dens meget karakteristiske "hii-dii-dii" er en herlig lyd, der sammen med dens karakteristiske flugt er et godt kendetegn. Har man tålmodighed og lyst til at ligge helt stille mellem tusindvis af insekter en varm dag i august, er det muligt at komme den meget nær. Indtil blot 2-3 meter har jeg prøvet flere gange. Nedenstående foto er taget på den afstand.

ISLANDSK RYLE:

Meget sjælden. Kun 2 iagttagelser.

1 ex. d. 8/8 - 1981.

1 ex. d. 27/9 - 1992.

Den Islandske Ryle trækker og raster normalt langs kysten. Kommer virkeig langvejs fra. Yngler, trods navnet, ikke på Island, men i Højarktis - Grønland og Sibirien.

DVÆRGRYLE:

Må siges at være mere og mere regelmæssig forekommende. Sås første gang 6/6 - 1981. Siden er det blevet til observationer hvert år. Næsten udelukkende august -> oktober. Ses som regel på "tangen" i selskab med mudderklirer. Her kan man se dem spæne af sted hen over mudderbankerne i deres søgen efter føde. Normalt 1-2 stykker ad gangen, men den 28. og 29/8 - 1991 rastede ikke færre end 8 fugle !
Er normalt ret tillidsfuld.

TEMMINCKSRYLE:

Meget sjælden. Blot 3 iagttagelser.

1 ex. d. 20/9 - 1983.

2 ex. d. 9/5 - 1984.

2 ex. d. 12/5 - 1993.

ALMINDELIG RYLE:

Trækgæst. Er både set forår, midt sommer og efterår. Som regel nogle få stykker sammen. Fouragerer på "tangen". Ses årligt omkring 2-6 gange.

KRUMNÆBBET RYLE:

Meget sjælden. Kun 2 iagttagelser.

1 ex. d. 17/9 - 1984.

1 ex. d. 16/8 - 1990.

Kommer meget langvejs fra. Ynglepladserne er Asiens nordkyst ! Men denne lille vadefugl passerer altså Danmark under sit træk til sit overvintringskvarter i Afrika. Normalt ses den her i amtet langs Vestkysten.

BRUSHANE:

Noget uregelmæssig. Enkelte år mangler den helt, mens den andre år er hyppig, især i august/september.

Max. 20 ex. d. 29/8 - 1982.

Max. 19 ex. d. 23/8 - 1984.

En enkelt forårsiagttagelse, nemlig d. 8/5 - 1990 med 2 ♂.

ALMINDELIG KJOVE:

Meget sjælden. En usædvalig iagttagelse blev gjort af 1 ex. d. 17/6 - 1991. Fuglen kredsede et par gange over søen, hvorefter den skruede sig op og forsvandt.

SVARTBAG:

Denne verdens største måge ses med jævne mellemrum i søen. Både unge og gamle fugle kan iagttages. De store fugle ses ofte hvile sig på stenene i vandet ud for Voldsted.

SILDEMÅGE:

Sjælden. Altid adulte fugle og altid forår.

SØLVMAGE:

Almindelig gæst i søen. Såvel unge som gamle fugle ses. Ofte i størrelsesordenen 4-10 ex.

STORMMÅGE:

Meget almindelig og meget talrig - især efterår. Ikke usædvanligt at se et par hundrede fugle. Holder meget af at raste ude midt på søen samt at søge føde på de omkringliggende marker - specielt de nypløjede. Blander sig tit med Hættemåger.

DVERGMÅGE:

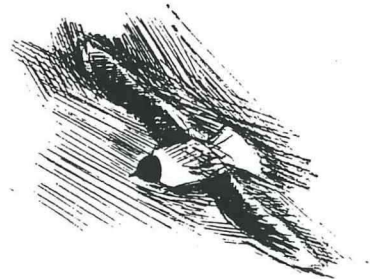
Regelmæssig gæst. Hyppigst i maj og igen i september/oktober. 6 ex. på én gang er set flere gange. Både ad. og juv.

F.eks. d. 5/5 og 6/5 - 1983.

Enkelte vinterobs:

1 ex. d. 2/2 og 3/2 - 1990.

1 ex. d. 14/11 - 1992.

HÆTTEMÅGE:

Meget almindelig og meget talrig. Er gået en smule tilbage i forhold til midten af 80'erne. Der findes en koloni af Hættemåger bl.a. i Knudmosen og Søby sø, så en del af de måger, man ser i Gødstrup, stammer nok derfra. Overnatter også i Gødstrup sø. Man kan enten se dem flyve til overnatning om aftenen eller se dem småsove midt på søen og på "tangen", hvis man kommer inden daggry.

Det absolut bedste år var 1983. Her blev de talt nøjagtigt op d. 23/4 om formiddagen. Her var der ikke færre end 2576 ex. ! Ugen før var der endnu flere, men det nøjagtige tal vides ikke. Jeg husker perioden, som "*dengang man kunne gå tørskoet over søen*".

Det er dog stadig almindeligt at se omkring 1000-1500 ex. I marts 1993 lyder en enkelt optælling på ca. 2200 ex. Om efteråret er en stor del af mågerne juvenile.

SORTTERNE:

Årlig gæst. Både ad. og juv. fugle.

Max. 10 ex. d. 24/5 - 1988.

Kan ofte ses på nært hold, når den fouragerer alene eller nogle stykker sammen ved "tangen" og af og til også helt ind i til-løbet.

Sortternen er meget elegant i sin flyvemåde, og det er et flot syn at se, når den lige akkurat nipper af insekterne på vand-overfladen. Når den har fløjet rundt en stund, kan man også se den hvile på "tangen".

FJORDTERNE:

Almindelig gæst. Ses ofte i august/september. Som regel 3-5 stykker sammen.

Max. 18 ex. d. 13/9 - 1984. (13 ad. + 5 juv.)

Når den ses under dårlig forhold (lys eller afstand), kan den være vanskelig at skelne fra Havternen, som også ses i søen.

HAVTERNE:

Som Fjordterne - men måske knap så hyppig. Kan, som nævnt ovenfor, være vanskelig at skelne fra Fjordternen - især hvis fuglene fouragerer i modsatte ende af søen, hvorfor en sikker artsbestemmelse af de 2 arter ikke altid har været mulig.

ALK:

Meget sjælden og usædvanlig. 1 ex. set d. 23/4 - 1983. Alken er en "fuglefjelds-fugl" og trækker langs den jyske vestkyst. Måske er den slået ud af kurs p.g.a. hårdt vejr. De lokale Hættemåger syntes også, at Alken var en underlig fætter. Så snart den dukkede op til overfladen efter søgen efter fisk, blev den mobbet. Den så ellers ud til at være frisk nok. Ind imellem tog den sig et par ture rundt om søen i lav højde.

RINGDUE:

Almindelig ynglefugl. Reder fundet 2 steder ved tilløbet, ved Sølund og i den lille granplantage. Om efteråret kan der være større flokke i området.

F.eks. 50 ex. d. 8/10 - 1993

TYRKERDUE:

1 ynglepar i Gødstrup By og måske også ved sommerhusene nær Sølund.

GØG:

Almindelig i sommerhalvåret. 1 gøgeunge set med et par rørsangere som værtspar.

SKOVHORNUGLE:

1 ex. set i skoven ved tilløbet d. 13/5 - 1983. Desuden fund af fjer fra uglen i den lille granplantage. Burde kunne findes som ynglende i området omkring Gødstrup sø.

MURSEJLER:

Almindelig i sommerhalvåret. Især på lune sommeraftener kan småflokke ses, når de jager insekter.

ISFUGL:

Sjælden. Søen er ikke ligefrem nogen typisk biotop for en Isfugl. Dertil er vandkvaliteten for ringe.

1 ex. d. 10/9 - 1983.

1 ex. det meste af september og oktober - 1992 !

1 ex. det meste af 1993 !

Både ved tilløbet og fraløbet.

STOR FLAGSPÆTTE:

Set og hørt både ved tilløbet, Sølund og ved Den Gl. Præstegård. Muligvis 1 ynglepar.

SANGLÆRKE:

Almindelig ynglefugl i området. Om efteråret er det almindeligt at se småflokke (20-50) på markerne.

LANDSVALE:

Yngler almindeligt på gårdene omkring søen.

På stille sommeraftener kan man opleve flere hundrede svaler, både By- Land- og Digesvaler flyve rundt i lav højde over søen og fange insekter. Antallet af svaler er svært at vurdere, men det kan i nogle tilfælde godt ligge i størrelsesordenen 400-600 for alle 3 svalearter tilsammen. Landsvalen som den mest talrige. Dernæst Digesvalen og til sidst Bysvalen.

I efteråret 1993 sås > 1000 ex. gå til overnatning i rørene.

BYSVALE:

Almindelig. Fouragerende fugle ses hele sommeren.
(se også Landsvale).

DIGESVALE:

Almindelig. Fouragerende fugle ses hele sommeren.
Mere talrig end Bysvale.
(se også Landsvale).

RAVN:

2 ex. d. 2/10 - 1993.

Ravnen er i fremgang og er flere steder i amtet ved at være "almindelig". Bl.a. Søby Sø området og Høgildgaard plantage.

SORTKRAGE:

Med sikkerhed set et par gange nær Gødstrup by. På afstand kan den minde om en ung råge og kan derfor måske være overset.

GRÅKRAGE:

Almindelig ynglefugl. Rede fundet bl.a. ved tilløbet og ved Sølund. Efterår og vinter kan man se større flokke af kragefugle på markerne, som foruden Gråkrage, består af Allike, Husskade og Råge.

RÅGE:

Frem til slutningen af 80'erne sås den regelmæssigt. I de senere år har Rågen etableret sig i de store træer ved sommerhusområdet, hvor der er mellem 30 og 45 reder. Om efteråret kan ret så store mængder Råger ses fouragere på markerne - flere hundrede !. De har sikkert fået selskab af fuglene fra Herning. Rågen har haft en eksplosiv fremgang i Herning og opland i de sidste 5-6 år.

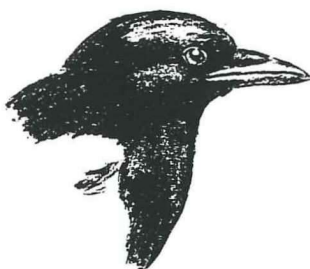
ALLIKE:

Almindelig. Fuglene yngler i Herning, Snejbjerg og Tjørring, men er ofte at finde på markerne blandt måger og andre kragefugle.

HUSSKADE:

Yngler ved flere af gårdene. 'En større forekomst.

30 ex. d. 23/3 - 1985.

SKOVSKADE:

Ses tilfældigt. Er dog i de senere år blevet mere regelmæssig. Især i skoven ved tilløbet og ved den lille granplantage ses og høres ofte 2-3 stykker. Muligvis ynglefugl.

MUSVIT:

Almindelig ynglefugl. Redekasser blev sat op i 1983, og 2 af kassene husede Musvit året efter. Unger ses hvert år, både ved tilløbet, Sølund og Den Gl. Præstegård.

BLÅMEJSE:

Almindelig ynglefugl. 1 par i redekasse. Derudover mange unger hvert år på samme lokaliteter som Musvit. Om vinteren blandede mejseflokke med Blåmejse, Fuglekonge, Grøn-og Gråsirken, Musvit og Sumpmejse. Især ved Sølund og ved tilløbet.

SORTMEJSE:

Kun set og hørt enkelte gange. Et år sandsynligvis yngel ved tilløbet samt i den lille granplantage.

SUMPMEJSE:

Almindelig ynglefugl. 1 par ved tilløbet (redekasse). Par med unger kan ses ved sommerhusene, Sølund og ved Den Gl. Præstegård. 3-4 par i alt.

HALEMEJSE:

Sjælden. En større flok kunne dog ses i skoven ved tilløbet d. 5/11 - 1993, hvor hele 22 ex. fouragerede i selskab med bl.a. Blåmejse, Dompap, Fuglekonge, Musvit og Sumpmejse. Ynglede i 1973 (Tage Holdgaard Andersen - 1977).

SPÆTMEJSE:

Tilfældig. Set og hørt 3 gange. Alle ved Den Gl. Præstegård.

GÆRDESMUTTE:

Almindelig ynglefugl. Man kan dårligt undgå at høre dens "kniksende" advarselsstemme eller dens kraftige sang. Den 25/5 - 1989 sås 6 nyudfløjne unger i skoven ved tilløbet. Yngler også ved Sølund og Den Gl. Præstegård.

VANDSTÆR:

Er i de seneste år blevet "sikker" ved broen over fraløbet. Ses fra begyndelsen af november og til et stykke hen i marts. De sidste to vintre har der enkelte gange været 2 ex., som strides om retten til de bedste siddepladser.

Omkring månedsskiftet marts/april - 1992 har der med sikkerhed været 3 forskellige fugle. En af dem kunne kendes på en ring omkring venstre ben.

Vandstæren er temmelig krigerisk over for artsfæller. Derfor har hver fugl ved et vandløb sit afgrænsede område, som i dagtimerne forsvares ihærdigt. Om natten derimod kan flere fugle sagtens sove på en fælles soveplads, side om side.

To gange har jeg hørt Vandstæren synge ved fraløbet. En sjælden oplevelse. Senest var d. 31/3 - 1992.

MISTELDROSSEL:

Ses og høres regelmæssigt. Sandsynligvis 1 ynglepar i området ved den lille granplantage. Den 27/3 - 1990 sås den igang med redebygning i et levende hegn nær fraløbet.

SJAGGER:

Almindelig trækgæst. Ses af og til foragere i større flokke på markerne sydvest for søen. Større forekomster:

250 ex. d. 29/10 - 1984.

120 ex. d. 6/4 - 1985.

SANGDROSSEL:

Fåtalig ynglefugl. Sandsynligvis 1 par ved den lille granplantage og 1 par ved Sølund. Småflokke på indtil 10 ex. ses i træktiden.

VINDROSSEL:

Almindelig gæst i træktiden. Om efteråret ses typisk flokke på mellem 10 og 40 fugle. Mere sjælden om foråret.

100 ex. d. 22/10 - 1983.

125 ex. d. 29/10 - 1984.

SOLSORT:

Meget almindelig ynglefugl. Reder fundet flere steder, ligesom store unger kan ses omkring det meste af søen.

STENPIKKER:

Tilfældig. 2 ex. d. 31/8 - 1993 ved jernbaneoverkørslen ved Bassumgårdvej.

BYNKEFUGL:

Var almindelig ved fraløbet/Voldsted i begyndelsen af 80'erne, men forsvandt så delvist i et par år. Har nu heldigvis fundet tilbage igen og har sandsynligvis ynglet i 1992. Både ♂ og ♀ sås samtidigt hele foråret. Dens nogle gange manglende forekomst kender jeg også fra andre "sikre" lokaliteter. Det hænger højst sandsynligt sammen med forholdene i dens vinterkvarter, som ligger i Vestafrika. Her kan vedvarende tørke gøre et kraftigt indhug i bestanden.

RØDSTJERT:

Hørt en enkelt gang ved Sølund, d. 30/5 - 1992.

RØDHALS:

Almindelig ynglefugl. Yngler ved tilløbet, granplantagen, Sølund og ved Den Gl. Præstegård. Alle steder med 1 par. Færdes om vinteren ofte i selskab med Fuglekonge og mejser i en fælles jagt på føde.

GRÆSHOPPESANGER:

Først observeret i 1992. Arten er muligvis overhørt/overset, idet den færdes meget skjult. Det er næsten udelukkende stemmen, man stifter bekendtskab med. En underlig snurren på en tone, ofte i flere minutter ad gangen. Er man heldig, kan man lige nå at se den flyve som en skygge fra en pilebusk til en anden.

Hørtes hele foråret og sommeren 1992 ved engarealet ved fraløbet. Bedst fra solopgang og et par timer frem. Det kan ikke udelukkes, at den kan have ynglet.

RØRSANGER:

Almindelig ynglefugl. Syngende fugle kan høres i afsnittene med rørskov. Muligvis 4 - 6 ynglepar. Det kan være svært at konstatere, hvorvidt de syngende hanner danner par eller de blot er trækgæster.

KÆRSANGER:

Sjælden og meget ustadig yngletrækfugl. Noget ustabil i sin optræden ved søen. Denne utrættelige sanger, som er god til at efterligne andre fuglestemmer, er set/hørt med op til 3 ex. på én gang. 2 ex. ved tilløbet og 1 ex. ved fraløbet. Har med stor sandsynlighed ynglet enkelte år.

SIVSANGER:

Tidligere, i begyndelsen af 80'erne, sås den hvert år og ynglede med stor sandsynlighed også. Nu er den endog *meget* sjælden og høres ikke hvert år. Når den endelig dukker op, er det altid ved tilløbet.

Sivsangerens tilbagegang kan muligvis tilskrives forringede vilkår på overvintringspladserne.

GULBUG:

Fåtallig ynglefugl. Yngler ved sommerhusområdet og ved Sølund. På ynglefugletællingen i 1983 hørtes i alt 4 syngende hanner rundt om søen.

Denne utrættelige sanger kan blive ved og ved med sin flotte og varierede sang. Kan også efterligne andre fuglearter.

MUNK:

Fåtallig ynglefugl med 3 par. Yngler samme steder som Gulbug, samt med 1 par i skoven ved tilløbet.

HAVESANGER:

Almindelig ynglefugl. Nogle år med 2 par ved tilløbet og yderligere 3-4 par rundt om søen. På ynglefugletællingen d. 16/6 - 1984 hørtes ikke færre end 9 syngende hanner søen rundt. Færdes meget skjult og høres derfor mere, end den ses.

TORNSANGER:

Almindelig ynglefugl. Findes næsten hele vejen rundt om søen. Findes også ved engarealet ved fraløbet og videre ud mod Skibbild. Langs det gamle tilløb er den også at finde. Sidder gerne frit fremme i toppen af en busk og synger. Her udfører den også sin sangflugt.

GÆRDESANGER:

Yngler fåtalligt. Ved tilløbet, Sølund og Gødstrup by.

Ynglefugletællingen d. 11/6 - 1983 gav 6 syngende hanner.

- - d. 16/6 - 1984 - 4 -

I dag yngler der 4-6 par søen rundt, incl. Gødstrup by.

LØVSANGER:

Meget almindelig ynglefugl og talrig trækgæst i maj. Især i skoven ved tilløbet og ved Sølund kan der i maj måned høres adskillige syngende hanner. Hovedparten er på gennemrejse og trækker videre til ynglepladser i Norge og Sverige. Ynglefugletællingerne i 1983 og 1984 gav henholdsvis 13 og 14 syngende hanner søen rundt. Det er nok tæt på at være det antal ynglepar, der findes her.

GRANSANGER:

Yngler sandsynligvis enkelte år ved tilløbet og i granplantagen. En "større" forekomst:

5 ex. d. 8/4 - 1985 hørtes søen rundt.

FUGLEKONGE:

Europas mindste fugl kan ses og høres det meste af året. Almindelig i skoven ved tilløbet samt i den lille granplantage. Er også at finde i vinterhalvåret i selskab med andre småfugle på kollektiv fødesøgning. F.eks. med Dompap, mejser og Grå/Grønsiskener. Er blevet mere almindelig de seneste år, muligvis på grund af de milde vintre.

GRÅ FLUESNAPPER:

Yngler med 1-2 par. Et par ved Sølund (set med unger) og sandsynligvis også ved Den Gl. Præstegård. Let at overse, da den ikke giver megen lyd fra sig.

BROGET FLUESNAPPER:

Uregelmæssig. Ses i skoven ved tilløbet samt ved Sølund, hvor den muligvis også yngler enkelte år.

JERNSPURV:

Fåtallig. Yngler sandsynligvis med 2-3 par søen rundt. Skoven ved tilløbet, granplantagen og Sølund.

ENGPIBER:

Almindelig i træktiden på markerne omkring søen. Yngler på markerne syd for søen, Voldsted og engarealerne mod Skibbild. I alt 7-10 par.

SKOVPIBER:

Sjælden. Hørt og set et par gange ved tilløbet og en enkelt gang ved sommerhusområdet.

Er tilknyttet større plantager med lysninger.
2 ex. sås trækkende d. 5/9 - 1993.

HVID VIIPSTJERT:

Almindelig yngletrækfugl. Yngler med sikkerhed på mindst et par af gårdene. Forældrefugle er flere gange set fodre deres unger på "tangen".

BJERGVIPSTJERT:

Sjælden trækgæst. Sås første gang d. 12/11 - 1984.
Den 18/3 - 1990 kunne dens sang høres ved fraløbet, og sommeren igennem sås nu og da 2 fugle. Det kan ikke udelukkes, at fuglene ynglede ved fraløbet dette år.

GUL VIPSTJERT:

Sjælden trækgæst. Kun få observationer fra "tangen" og fra Voldsted. Ynglebetingelser netop ved Voldsted og ud mod Skibbild er ellers til stede.

SILKEHALE:

Tilfældig. Bare én iagttagelse:

6 ex. d. 15/11 - 1981.

Fuglene kan være udløbere af en større invasion. Der kan undertiden ses ret så store flokke om vinteren i Herning, så det er muligt, at de kan stamme derfra.

STÆR:

Meget almindelig ynglefugl. Yngler ved mange af gårdene samt ved Sølund og i Gødstrup by.
På ynglefugletællingen d. 16/6 - 1984 taltes der sammenlagt 727 stære - primært flyvefærdige unger. De færdes i store flokke og søger føde sammen på markerne.

I september kan man se op mod 1500 fugle søge føde på markerne. Et lignende stort antal kan ses gå til overnatning i rørene. F.eks. ca. 3000 ex. d. 2/10 - 1993 fordelt i rørene ved til- og fraløbet.

KÆRNEBIDER:

Sjælden. Ses nu og da. Bl.a. i skoven ved tilløbet og ved Den Gl. Præstegård.

GRØNIRISK:

Ses almindeligt året rundt. Nogle gange er der småflokke i buskadset ved gårdene. 1-2 ynglepar ved sommerhusene og 2-3 par i Gødstrup by.

STILLITS:

Sjælden og ikke årlig. Alle iagttagelser er gjort ved Sølund, Voldsted og fraløbet.

GRØNSISKEN:

Almindelig træk- og vintergæst. Optræder altid i småflokke. Gerne i elle- og birketræerne langs tilløbet og ved Sølund.

TORNIRISK:

Ret almindelig. Har med sikkerhed ynglet i Gødstrup by. Om efteråret kan man se små flokke nær gårdene. En større iagttagelse blev gjort d. 7/8 - 1985, da hele 150-200 hoppede rundt i en rapsmark !

GRÅSISKEN:

Almindelig træk- og vintergæst. Som Grønsisken, i småflokke og somme tider sammen med disse. Gråsisken optræder gerne mellem 30 og 50 fugle sammen. Enkelte overflyvende syngende fugle er hørt i sommerhalvåret. Det er sandsynligt, at den yngler i området.

DOMPAP:

Fåtalig, men regelmæssig gæst. De meget smukke fugle med deres deres lige så smukke kald iagttages oftest ved Sølund og ved Den Gl. Præstegård.

LILLE KORSNÆB:

Tilfældig. En observation gjort: 2 ex. d. 13/2 - 1992 ved tilløbet.

BOGFINKE:

Meget almindelig ynglefugl. Yngler på egnede steder søen rundt med noget, der ligner 10-12 par.

KVÆKERFINKE:

Uregelmæssig trækgæst. 1984 var det helt store år. Fra den 18/12 og frem til den 26/12 kunne ikke færre end 200-250 fugle ses omkring skoven ved tilløbet. Normalt ses blot nogle få stykker hvert år. Invasionsfugl fra Norge og Sverige.

GULSPURV:

Almindelig ynglefugl søen rundt. Ca. 7-10 par. Efterår og vinter kan større flokke ses på de omkringliggende marker.

F.eks. 30 ex. d. 1/12 - 1984.

KORNVÆRLING: (BOMLÆRKE)

Almindelig ynglefugl. 1-2 par sydvest for søen, 1 par nær Gødstrup by, samt 1 par nær skoven ved tilløbet. Om vinteren kan større flokke ses.

F.eks. 50 ex. d. 24/11 - 1991.
65 ex. d. 6/12 - 1992.

RØRSPURV:

Almindelig ynglefugl i rørene. Sandsynligvis 4-7 par. Er gået en smule tilbage siden begyndelsen af 80'erne.

SNESPURV:

Meget sjælden og tilfældig. Meget usædvanligt landede 1 ex. på "tangen" og sad her et par sekunder for derefter at flyve ned mod fraløbet igen. Det var den 16/2 - 1990.

Snespurven yngler over trægrænsen i Norge og Sverige og ses her i amtet næsten udelukkende ved vestkysten.

GRÅSPURV:

Meget almindelig ynglefugl ved gårdene og i Gødstrup by.

SKOVSPURV:

Almindelig ynglefugl ved gårdene, i Gødstrup by og ved Sølund.

FLAMINGO:

1 ex. i en periode i maj/juni 1983.

Arten er sandsynligvis undsluppet fra en Zoologisk have.

SORT SVANE:

9/6 - 1988 2 ex.

Arten er med sikkerhed undsluppet fra fangenskab.

SÆDGÅS/KORTNÆBBET GÅS:

En ubestemt "grå" gås (ikke Grågås) overflyvende d. 31/3 - 1983

TILLÆG TIL ARTSGENNEMGANG

Nedennævnet arter er ikke med i artsgennemgangen, som jo bygger på egne observationer. Enkelte foreligger fra andre observatører, men hovedparten er beskrevet i Tage Holdgaard Andersen's bog om Gødstrup sø (1977).

STORMSVALE SP., 1968. (Stor eller Lille Stormsvale).

HVID STORK, blev set i 40'erne.

KNORTEGÅS (mørkbuget), 1977.

BRAMGÅS, 1993

KANADAGÅS, 1958 og 1963.

FLØJLSAND, 1972.

HAVØRN (juv.), 1993.

RØD GLENTE, 1988 og 1993.

VANDREFALK, 1938 og 1976.

VANDRIKSE, Har tidligere ynglet.

STENVENDER, 1973/74. og igen i 1981.

TREDÆKKER, 1977.

ENKELTBEEKKASIN, Fra 1960 - 1969 og igen i 1993.

KLYDE, 1972 og 1974.

RIDE, 1965.

SØKONGE, 1955.

KIRKEUGLE, Har tidligere ynglet.

GRØNSPÆTTE, Mulig yngel i 70'erne.

TOPMEJSE, 1967-1972.

TRÆLØBER, 1973.

SKÆGMEJSE, 1993.

RINGDROSSEL, 1972 og 1974.

NATTERGAL, i 40'erne.

DROSSELRØRSANGER, 1973.

RØDRYGGET TORNSKADE, Ynglede i 1973.

ÅRET RUNDT.

Efterfølgende gennemgang beskriver, hvad man med rimelighed kan forvente at se i søen året rundt. Der er taget udgangspunkt i de seneste 2-3 år.

Januar:

Antallet af ænder afhænger meget af, hvor meget søen er tilfrosset. Er der åbent vand ved tilløbet, kan her være ganske meget at se på. Gråænder ses ofte stå på iskanten. Her kan være over 100. Et par Sangsvaner hviler måske midt på isen. Hvinænder og Troldænder ses svømme rundt. Er søen isfri, kan der være store mængder af andefugle. Især Gråand, Hvinand, Stor skallesluger, Taffeland og Troldand. Undertiden endog en flok Gravænder. Ved tilløbet og Sølund ses som regel flokke af Grøn- og Gråsiskener. Dompappens bløde fløjt kan også høres. Ved fraløbet sidder Vandstæren måske under broen. Lille lappedykker er også at finde her. Måske sidder der en Mus- eller Fjeldvåge på en hegnspæl ved Voldsted.

Februar:

Især ændernes forekomst afhænger her af isforholdene som i Januar. Grå- Hvin- Taffel- og Troldand er almindelige. Mod slutningen af måneden stiger antallet af Gravænder markant. Mejserne søger føde sammen i små flokke. Her kan være både Blåmejse, Fuglekonge, Musvit, Rødhals og Sumpmejse.

Marts:

Sanglærken synger. Ved fraløbet kan man stadig være heldig at møde Vandstæren. Gravænderne øger i antal, og kampen om hunnerne er i fuld gang. Det samme gælder Blishønsene, som kæmper om retten til de bedste territorier. Hættemågen er ved at anlægge "hætte", og mod slutningen af måneden kan man se parrings-ritualer hos den Toppede lappedykker. I rørskoven giver Rørspurven sig til kende med sin enkle sang. Ved tilløbet kan man være heldig at høre 2-3 stykker samtidig.

April:

Flere ynglefugle ankommer fra vinterkvarterene. Gransanger synger, og de første Løvsangere lader høre fra sig. Sangdrossel høres bl.a. fra den lille granplantage. Der er gode chancer for Gråstrubet lappedykker, og der er stadig mange ænder. Primo april er fuglesangen ikke så intens endnu, så her har man chancen for at høre Sumpmejsen synge. Dens sang drukner ofte i det store fuglekor i maj. Ved tilløbet, Sølund og ved Den Gl. Præstegård er chancerne størst. Blishønen ligger på æg i rørskoven, og knopsvanen ses på sin enorme rede.

Maj:

Mudderkliren ankommer og kan ses og ikke mindst høres ved søbredden. Flere af vore sangere er ankommet. Gærde- Have- og Tornsanger kan høres på egnede steder søen rundt. Maj er også den bedste måned, hvis man skal se den Lille præstekrave.

Juni:

Rørsangeren synger fra rørskoven, og på egnede, fugtige steder, kan man være heldig at høre Kærsangeren. Blishøne og Rørhøne har unger nu og holder altid til helt inde ved rørkanten, så de hurtigt kan bringe sig i sikkerhed for f.eks. mågerne. Ungerne fra Gravanden dukker op, og sidst på måneden kan man se dem samle sig i store "børnehaver". Flere kuld af Gråand har set dagens lys, og Knopsvanerne promenerer stolt med de nyklækkede unger og hakker i ny og næ ud efter blishønsene, hvis de kommer for tæt på. Masser af svaler og mursejlere ses fange insekter ude over søen.

Juli:

Gravandens unger er store nu. De nyudfløjne, lysebrune unger af Stær flyver rundt i flokke og søger føde på markerne. Stadig masser af svaler - især om aftenen. På dage med dårligt vejr og om aftenen flyver de særlig lavt. De første vadefugle ankommer for at samle kræfter, inden de drager videre sydpå.

August:

Vadefugletrækket er i fuld gang. Næsten daglig ankommer nye fugle. Nogle blot for et kort visit - andre bliver lidt længere. Hvis man vil se Sortklire, er det nu, chancerne er størst. Ellers er her Alm. ryle, Brushane, Hvidklire, Mudderklire, Rødben, og Svaleklire. Der kan være mange Toppede lappedykkere på dette tidspunkt. Ved solnedgang kan man se mange svaler gå til overnatning i rørene.

September:

Stadig vadefugle at se. Mange Blishøns. Flokke af Stære, Hjejler og Viber rundt om på markerne. Ænderne øger støt i antal. Er man meget heldig, kan man se den adrætte Dværgmåge.

Oktober:

Mange Viber på markerne og stadig Hjejler. Taffel- og Trold-ænderne er nu på højeste antal. Over 1000 stære kan ses gå til overnatning i rørene.

November:

Stadig mange ænder at se. Hvinanden begynder at indfinde sig. Måske er der et par Musvåger ved fraløbet og med lidt held også en Vandstær. Stor skallesluger ankommer.

December:

Stor skallesluger øger i antal og kan ses dykke i flok midt på søen. Man kan se Kornværpling i flok på enkelte marker. Især sydvest for søen. Med lidt held er der nogle få Sangsvaner. Ænderne er flotte på denne årstid. Er søen næsten tilfrosset, kan der stå over 100 Gråænder på isen, og måske svømmer enkelte Store skalleslugere og Hvinænder rundt, hvor isen endnu ikke dækker. Mejserne samler sig i flokke for at søge føde sammen. Der er også flokke af Bogfinker. Grøn- og Gråsiskener ses i småflokke.

UDVIKLING

Gennem de seneste 10-12 år har fuglelivet klart ændret sig. De enkelte arters udvikling er nærmere kommenteret i selve *artsgennemgangen*, men nedenfor er enkelte valgt ud.

Efter at både **Taffeland** og **Troldland** havde et par gode år i 1984-1985, er deres forekomst i dag reduceret kraftigt. Forekomsten synes dog nu at have stabiliseret sig.

Stor skallesluger har øget betydeligt i antal og er i dag i visse perioder i vinterhalvåret både almindelig og ret så talrig.

Toppet lappedykker har haft en markant fremgang. Dog ikke som ynglefugl, hvor de max. 1-2 årlige par har været stabile. Derimod er rastende fugle steget betydeligt. Dette er selvfølgelig glædeligt rent fuglemæssigt, men den Toppede lappedykker kan faktisk bruges som en slags forureningsindikator. Den trives ligefrem i forurenede søer. Tilførslen af de enorme mængder næringssalte til Gødstrup sø øger bestanden af skidtfisk. Den Toppede lappedykker er i stand til at fange fisk i selv temmelig usigtbart vand.

Fiskehejren er en fugl, man ser mere og mere til i Gødstrup sø. Især tidligt om morgenen, hvor endnu ingen har forstyrret den sky fugl, kan man være heldig at se 5-10 stykker stå langs rørkanten med blikket rettet stift mod vandspejlet. Arten er også gået frem på landsplan, og det er glædeligvis smittet af på Gødstrup sø.

Af ynglefugle har bl.a. **Gravanden** haft en lille fremgang. Også på landsplan er arten gået frem.

Rågen har generelt haft en nærmest eksplosiv fremgang omkring Herning. Det resulterede i en mindre koloni ved sommerhusområdet.

Fuglekonge har nydt godt af de milde vintre, hvor en stor procentdel af fuglene er i stand til at overleve.

Gærdesmutten er i de seneste år blevet mere almindelig ved søen. Især ved tilløbet og Sølund er den almindelig. En streng vinter kan godt være hård kost for denne lille fugl.

Sivsangeren er blevet direkte sjælden på det seneste. I begyndelsen af undersøgelsesperioden var den årlig - og havde ganske givet ynglet. Før - i 70'erne, var den endnu mere almindelig. Tage Holdgaard Anersen skriver i sin bog om Gødstrup sø (1977) om op til 10 syngende hanner i 1972. Tilbagegangen er gældende over hele Danmark og skyldes muligvis forringede vilkår på overvintringspladserne i Afrika.

De mange usædvanlige og til tider direkte sjældne arter, der er observeret, understreger, at Gødstrup sø ligger i en gunstig linie for de trækkende fugle.

Også som ynglelokalitet gør søen sig gældende. F.eks. huser søen en fornem bestand af Gravand.

Jeg vil gerne endnu en gang understrege, at enkelte arters store forekomster på en indlandslokalitet af Gødstrup sø's størrelse er bemærkelsesværdig. Bl.a. Gravand, Stor skallesluger, Taffeland og Troidand. Jeg vil også fremhæve de mange forskellige arter, der hvert år kan opleves her. Mere end 100 om året. I alt er der set omkring 180 arter.

Det er derfor vigtigt, at Gødstrup sø bevares som et fristed for både yngle- og trækfugle.

Skulle søen en gang langt ude i fremtiden blive så ren, at badegæster og vindsurfere finder den attraktiv, vil jeg minde om søens ringe størrelse til at klare en evt. massetilstrømning af forventningsfulde gæster. Konsekvenserne for fuglelivet vil i et sådant tilfælde være ganske let at spå om. Herning og omegn har allerede Sunds sø og et hjørne af Søby sø at muntre sig i. (Badning, Windsurfing, sejladss m.m.).

Placering af et "fugletårn" med tilhørende tavler, der fortæller om området, ville i øvrigt være på sin plads. Dels vil det give folk et flot overblik over søen og ganske givet øge interessen for dette område. Og vigtigst - færdslen i området vil blive afgrænset og mere koncentreret til ét sted.

Selv om søen nu slipper for det forurenede vand fra Herningsholm Å, vil jeg alligevel rejse et par spørgsmål:

- Vil søen alligevel forblive en stinkende mudderpøl ?
- Forsvinder fuglene eller kommer der flere til ?
- Er søens nuværende tilstand netop årsagen til dens rige fugleliv ?

Mange er nok af den opfattelse, at en ren sø er lig med et rigere fugleliv. Om det holder stik, vil fremtiden vise. Men det må man da håbe.

Jeg vil fortsat følge fuglelivet i søen. Det bliver interessant at se, om lignende restaureringsprojekter i Danmark er forsvarlige - set ud fra et rent fuglemæssigt synspunkt. Om nogle år håber jeg at kunne komme med en fortsættelse af nærværende rapport. Endelig vil jeg håbe, at myndighederne forstår at tilgodese denne lille perle af et fugleområde her i det midtjydske og sørger for, at den nødvendige ro for fuglene opretholdes.

LITTERATURLISTE

- Jon Fjeldså, 1975: "Lappedykkere"
- Klaus Malling Olsen, 1992: "Danmarks Fugle - en oversigt"
- Ringkøbing Amts Fugleliv nr. 8, Jan Østerby Olesen 1992:
"Søby Sø Området - Fugleobservationer 1991"
- Ringkøbing Amts Fugleliv nr. 9, 1992: "Fugle & Natur - En guide
til Vestjylland"
- Knud Falk, Ornis Consult, 1990: "Vejledning i metoder til
overvågning af fugle"
- DOFT nr 1-2, Hans Meltofte, 1993: "Vadefugletrækket gennem
Danmark"
- Hans Meltofte & Jon Fjeldså mfl. 1989: "Fuglene i Danmark 1-2"
- Tage Holdgård Andersen, 1977: "Gødstrup Sø - en naturhistorisk
skildring"
- Vandkvalitetsinstituttet, 1992: "Restaurering af Gødstrup Sø
ved omlægning af Herningsholm Å - Resumé rapport"
- Herning Kommune, nov 1992: "Forlægning af Herningsholm Å udenom
Gødstrup Sø - et projektforslag"
- Ringkøbing amtsråds undervisnings- og kulturudvalg, 1984:
"85 Ekskursionsforslag i Ringkøbing amt"
- Sandeviften, 1986-1993: "Årsrapporter"
- Michael Borch Grell og Morten Nielsen, DOF, 1993:
Optællingskalender (Fuglenes Danmark)

HIDTIL UDKOMNE NUMRE I SERIEN: "RINGKØBING AMTS FUGLELIV"

1. (1986) Niels Ulrich Pedersen: YNGLEFUGLEREGISTRERINGER PÅ VENØ 1985
2. (1986) Egon Østergård: FUGLE VED SØBY SØ OG DE OMKRINGLIGGENDE BRUNKULSGRAVE 1960-1985
3. (1986) Jens Overgård Christensen: STATUS FOR YNGLEBESTANDE AF MÅGER OG TERNER I RINGKØBING AMT
4. (1988) J. Hedegård Christensen: FUGLE PÅ BORRISTERRÆNET FØR OG NU
5. (1988) Egon Østergård: NATFUGLE I RINGKØBING AMT 1986-87
6. (1988) Bo Daugård: FUGLELOKALITETER I IKAST KOMMUNE
7. (1991) Ebba Alstrup og Bo Daugård: HØRBYLUNDE I TEGNINGER OG TEKST
8. (1992) Jan Østerby Olesen: SØBY SØ OMRÅDET. FUGLE OBSERVATIONER. 1991
9. (1992) FUGLE & NATUR - EN GUIDE TIL VESTJYLLAND. RED. Leif Novrup & Egon Østergaard
10. (1993) Carsten G. Laursen: FUGLELIVET I GØDSTRUP SØ. UDVIKLING OG STATUS